

खोटाङ जिल्लाका कक्षा आठमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको
वाक्य रचना

प्रमिला रेग्मी

परीक्षा क्रमाङ्क : ७२२८०७२/०७५

त्रिवि दर्ता नं : ९-२-२२३-६३-२०१०

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषा शिक्षाअन्तर्गत
स्नातकोत्तर तह चौथो सेमेस्टरको नेपा.शि ५४४ पाठ्यांशको
प्रयोजनार्थ प्रस्तुत
शोधपत्र

नेपाली भाषा शिक्षा विभाग
शिक्षाशास्त्र केन्द्रीय विभाग
त्रिवि, कीर्तिपुर
२०७५/२०१९

प्रतिबद्धता पत्र

खोटाङ जिल्लाका कक्षा आठमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना शीर्षकमा शोधपत्र तयार पार्दा प्रयोगमा ल्याएका शोध प्रतिवेदनभित्रका सामग्रीहरू नितान्त मौलिक हुन् । प्रस्तुत शोधपत्रमा आवश्यकता अनुसार स्रोत खुलाएर वाक्यांश तथा वाक्यहरू साभार गरिएको छ । यस शोधपत्रका अंश अन्य प्रयोजनका लागि उपयोग र प्रकाशनमा आएका छैनन् । अतः यो शोधपत्र नितान्त मौलिक भएको प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु ।

.....

शोधार्थी

प्रमिला रेग्मी

मिति : २०७५/१२/१०

शोध निर्देशकको सिफारिस पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय (त्रिवि), शिक्षाशास्त्र सङ्काय अन्तर्गत नेपाली भाषा शिक्षा विभाग स्नातकोत्तर तह चौथो सत्रकी छात्रा प्रमिला रेग्मीले *खोटाङ जिल्लाका कक्षा आठमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना* शीर्षकको शोधपत्र मेरो निर्देशनमा रहेर तयार पार्नु भएको हो । निकै परिश्रमपूर्वक तयार पारिएको यस शोधपत्रको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

.....
उपप्रा.डा. बुद्धराज खनिया
शोध निर्देशक
शिक्षाशास्त्र सङ्काय
नेपाली भाषा शिक्षा विभाग
त्रिवि, कीर्तिपुर

मिति : २०७६/०१/०२
April 15, 2019

स्वीकृति पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषा शिक्षा विभाग अन्तर्गत स्नातकोत्तर तह चौथो सत्रको नेपा.शि. ५४४ पाठ्यांशको आवश्यकता पूर्तिका लागि छात्रा प्रमिला रेग्मीद्वारा खोटाङ जिल्लाका कक्षा आठमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना शीर्षकमा तयार गरिएको यो शोधपत्र स्नातकोत्तर उपाधिका लागि उचित ठहरिएकाले स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

शोध मूल्याङ्कन समिति

१. प्रा.डा. रामप्रसाद भट्टराई (विभागीय प्रमुख)
२. प्रा.डा. शर्वराज आचार्य (शोध विशेषज्ञ)
३. उपप्रा.डा. बुद्धराज खनिया (शोध निर्देशक)

मिति : २०७६/०१/२४

May 7, 2019

कृतज्ञता ज्ञापन

प्रस्तुत खोटाङ जिल्लाका कक्षा आठमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना शीर्षकको शोधपत्र मैले स्नातकोत्तर तह चौथो सेमेस्टर नेपा.शि. ५४४ पाठ्यांशको प्रयोजनका लागि मेरा श्रद्धेय गुरु डा. बुद्धराज खनियाको निर्देशनमा तयार पारेकी हुँ । यो शोधपत्र तयार पार्ने सन्दर्भमा आइपरेका विभिन्न समस्या र चुनौतीहरूसँग जुध्ने प्रेरणा दिँदै उचित मार्गनिर्देशन गराएर अत्यन्त व्यस्त जीवनमा पनि मलाई अमूल्य समय, समुचित सल्लाह, सुझाव र मार्गनिर्देशन दिनु भई यस शोधकार्य लेखनमा निर्देशन दिँदै लेखन कार्यलाई सफल बनाउन प्रेरणा दिनुभएकोमा म उहाँप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

शोधप्रस्ताव लेखनदेखि नै अमूल्य सल्लाह सुझाव दिँदै उत्प्रेरित गर्नुहुने विभागीय प्रमुख प्रा.डा. रामप्रसाद भट्टराई लगायत नेपाली भाषा शिक्षा विभागमा प्राध्यापनरत सम्पूर्ण गुरुगुरुआमाप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु । शोधपत्र लेखनका निम्ति आवश्यक सामग्री सङ्कलन कार्यलाई सहज र व्यवस्थित तुल्याउन मद्दत गर्नुहुने खोटाङ जिल्लाका सहयोगी विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरू, नेपाली विषयका शिक्षकहरू, विद्यार्थी भाइबहिनीहरू लगायत विद्यालय परिवारका सम्पूर्ण सदस्यहरूप्रति आभार प्रकट गर्दछु । त्यसैगरी सामग्री सङ्कलनका क्रममा आवश्यक सल्लाह सुझाव दिई र सामग्री सङ्कलनमा सहज बनाउन मद्दत गर्नुहुने दाजु लालप्रसाद घिमिरे, भाउजू कमला भट्टराई, मामा रोहित दुलाल र माइजू माया रिजालप्रति सदैव ऋणी छु ।

प्रस्तुत शोधपत्र लेखनका लागि उत्साहित गरी सहयोग पुऱ्याउने सहपाठी मित्रहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै सदा इज्जत र प्रतिष्ठाका लागि जीवनमा सङ्घर्ष गर्नुपर्दछ भनी नैतिक अर्ती उपदेश दिँदै विभिन्न व्यावहारिक र आर्थिक समस्याहरूसँग सङ्घर्ष गरेर आफ्नो अमूल्य समय, श्रम र पसिना खर्चेर सदा स्नेह र मायाले मेरो अध्ययनलाई यस अवस्थासम्म पुऱ्याउन साथ र सहयोग गर्नुहुने मेरा आदरणीय माता हिरादेव रेग्मी, पिता गुणराज रेग्मी र भाइहरू तेजेन्द्र रेग्मी, तिलक रेग्मी, बहिनी मोक्षकला रेग्मीप्रति म सदैव आभारी छु । साथै यो शोधकार्य लेखन सफल पार्नका लागि आर्थिक सहयोग गर्ने विश्वविद्यालय अनुदान आयोग, सानोठिमी, भक्तपुरप्रति आभार व्यक्त गर्दछु ।
(MRS/75-76/Edu-46) ।

अन्त्यमा यस शोधपत्रको कम्प्युटर टङ्कन गरी सहयोग गर्नुहुने 'जी' कम्प्युटर सेन्टर, कीर्तिपुरका आदरणीय दाइ जितेन महर्जनलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

प्रमिला रेग्मी

नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

त्रिवि, कीर्तिपुर

शोधसार

प्रस्तुत शोधपत्र खोटाड जिल्लाका कक्षा आठमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना शीर्षकमा आधारित छ । यस शोधमा खोटाड जिल्ला कक्षा आठमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको वाक्य रचनाको विश्लेषण गरिएको छ । प्रस्तुत शोधमा खोटाड जिल्लाका कक्षा आठमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको विश्लेषण गर्नु, छात्र र छात्राका आधारमा विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको तुलनात्मक विश्लेषण गर्नु, सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको तुलनात्मक विश्लेषण गर्नु प्रस्तुत शोधका उद्देश्य रहेका छन् ।

प्रस्तुत शोधपत्रमा राखिएका उद्देश्यहरू पूरा गर्ने क्रममा अपनाइएका अध्ययन विधि तथा प्रक्रियामा स्थलगत अध्ययन विधिको प्रयोग गरिएको छ । यसमा खोटाड जिल्लामा रहेका सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयहरू मध्ये नमुना छनोटका रूपमा आठ वटा विद्यालयलाई मात्र छनोट गरिएको छ । ती छनोटमा परेका विद्यालयका ८० जना विद्यार्थीहरूलाई नमुनाका रूपमा लिइएको छ । नमुना छनोटका आधारमा सङ्कलन गरिएका तथ्याङ्कलाई आधार मानी व्याख्या विश्लेषण गरी निष्कर्ष निकालिएको छ ।

प्रस्तुत अध्ययनबाट कक्षा आठमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताबारे विविध तथ्यहरू प्राप्त भएका छन् । यस अध्ययनका आधारमा वाक्य रचनाका आधारभूत पक्षहरू लिङ्ग, वचन, पक्षमा सबै प्रश्नको सही प्रतिक्रिया दिने विद्यार्थीहरू क्रमशः ५७.५, ६०, ५६.२५ प्रतिशत रहेको पाइन्छ भने गलत प्रतिक्रिया दिने विद्यार्थीहरू क्रमशः ४२.५, ४०, ४३.७५ प्रतिशत रहेको पाइन्छ । त्यसैगरी पुरुष, आदर, भाव कालमा सबै प्रश्नको सही प्रतिक्रिया दिने विद्यार्थीहरू क्रमशः १३.७५, १७.५, ३७.५, ३७.५, ४३.७५ प्रतिशत रहेको पाइन्छ । त्यस्तै वाक्यमा कुनै पनि विद्यार्थीले सबै प्रश्नको सही प्रतिक्रिया दिइएको पाइएन । वाक्य रचनाका आधारभूत पक्षहरूमध्ये सबैभन्दा कमजोर विद्यार्थीहरू वाक्यगत वाक्य रचना क्षमतामा रहेको पाइन्छ भने सबैभन्दा सक्षम वचनगत वाक्य रचना क्षमतामा रहेको पाइन्छ । समग्र मध्यमानका आधारमा विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको विश्लेषण गर्दा मध्यम खालको रहेको पाइन्छ । छात्र र छात्राका आधारमा विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको तुलनात्मक विश्लेषण गर्दा छात्राहरूको तुलनामा छात्रहरूको वाक्य रचना क्षमता राम्रो रहेको देखिन्छ भने सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको तुलनामा संस्थागत

विद्यालयका विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना राम्रो रहेको पाइन्छ । सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमता संस्थागत विद्यालयको तुलनामा कमजोर देखिएकाले विद्यार्थीको रुचि, क्षमता, आवश्यकता अनुसार पाठ्यपुस्तक, शिक्षण, सामग्री र शिक्षण विधिको निर्माण र उपयोग गर्नुपर्ने देखिन्छ । त्यसैगरी विद्यार्थीका वाक्य रचना क्षमता राम्रो बनाउन शिक्षक विद्यार्थी र अभिभावक सबैले आ-आफ्नो भूमिका निभाउनुपर्ने देखिन्छ ।

विषय सूची

पृष्ठ

अध्याय एक

शोधपरिचय

१.१	अध्ययनको पृष्ठभूमि	१
१.२	समस्या कथन	२
१.३	शोधकार्यको उद्देश्य	२
१.४	अध्ययनको औचित्य	३
१.५	अध्ययनको सीमाङ्कन	४
१.६	शोधपत्रको रूपरेखा	४

अध्याय दुई

सम्बद्ध कार्यको पुनरावलोकन र सैद्धान्तिक अवधारणा

२.१	सम्बद्ध कार्यको पुनरावलोकन	५
२.१.१	पुस्तक सम्बन्धी	५
२.१.२	शोध सम्बन्धी	७
२.२	सैद्धान्तिक अवधारणा	१०
२.२.१	वाक्यको परिचय	१०
२.२.२	वाक्यका प्रकार	११
२.२.२.१	संरचनाका आधारमा वाक्य	११
२.२.२.२	अर्थका आधारमा वाक्य	१३
२.२.३	वाक्य रचनाका आधारभूत पक्षहरू	१५
२.२.३.१	लिङ्ग	१५
२.२.३.२	वचन	१६
२.२.३.३	पुरुष	१६
२.२.३.४	आदर	१७
२.२.३.५	काल	१७
२.२.३.६	पक्ष	१८
२.२.३.७	वाच्य	१९
२.२.४	वाक्य रचनासम्बन्धी अध्ययनको आवश्यकता र महत्त्व	२०

अध्याय तिन
अध्ययन विधि र प्रक्रिया

३.१	जनसङ्ख्या	२२
३.२	नमुना छनोट	२२
३.३	तथ्याङ्क सङ्कलन प्रक्रिया	२२
३.३.१	साधनको निर्माण	२३
३.३.२	तथ्याङ्क सङ्कलन	२३
३.४	व्याख्या विश्लेषण र प्रस्तुतीकरण	२३

अध्याय चार

**खोटाङ जिल्लाका कक्षा आठमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको वाक्य
रचनाको विश्लेषण**

४.१	समग्र विद्यार्थीहरूको वाक्य रचनाको विश्लेषण	२५
४.१.१	लिङ्गका आधारमा विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको विश्लेषण	२६
४.१.२	वचनका आधारमा विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको विश्लेषण	२७
४.१.३	पुरुषका आधारमा विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको विश्लेषण	२८
४.१.४	आदरका आधारमा विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको विश्लेषण	२९
४.१.५	भावका आधारमा विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको विश्लेषण	३०
४.१.६	पक्षका आधारमा विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको विश्लेषण	३१
४.१.७	कालका आधारमा विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको विश्लेषण	३२
४.१.८	वाच्यका आधारमा विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको विश्लेषण	३३
४.१.९	मध्यमानका आधारमा समग्र विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको विश्लेषण	३४

अध्याय पाँच

**छात्र र छात्राका आधारमा विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको
तुलनात्मक विश्लेषण**

५.१	लिङ्गका आधारमा छात्रछात्राहरूको वाक्य रचना क्षमताको तुलनात्मक विश्लेषण	३५
५.२	वचनका आधारमा छात्रछात्राहरूको वाक्य रचना क्षमताको तुलनात्मक विश्लेषण	३६
५.३	पुरुषका आधारमा छात्रछात्राहरूको वाक्य रचना क्षमताको तुलनात्मक विश्लेषण	३७
५.४	भाव/अर्थका आधारमा छात्रछात्राहरूको वाक्य रचना क्षमताको तुलनात्मक विश्लेषण	३८
५.५	आदरका आधारमा छात्रछात्राहरूको वाक्य रचना क्षमताको तुलनात्मक विश्लेषण	३९
५.६	कालका आधारमा छात्रछात्राहरूको वाक्य रचना क्षमताको तुलनात्मक विश्लेषण	४०

५.७	वाच्यका आधारमा छात्रछात्राहरूको वाक्यरचना क्षमताको तुलनात्मक विश्लेषण	४१
५.८	पक्षका आधारमा छात्रछात्राहरूको वाक्य रचना क्षमताको तुलनात्मक स्थिति	४२

अध्याय छ

सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको तुलनात्मक विश्लेषण

६.१	लिङ्गका आधारमा विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको तुलनात्मक विश्लेषण	४४
६.२	वचनका आधारमा विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको तुलनात्मक विश्लेषण	४५
६.३	पुरुषका आधारमा विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको तुलनात्मक विश्लेषण	४६
६.४	भावका आधारमा विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको तुलनात्मक विश्लेषण	४८
६.५	कालका आधारमा विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको तुलनात्मक विश्लेषण	४९
६.६	पक्षका आधारमा विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको तुलनात्मक विश्लेषण	५०
६.७	वाच्यका आधारमा विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको तुलनात्मक विश्लेषण	५१
६.८	आदरका आधारमा विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको तुलनात्मक विश्लेषण	५३

अध्याय सात

सारांश, निष्कर्ष र उपादेयता

७.१	सारांश	५५
७.२	निष्कर्ष	५७
७.३	उपादेयता	६३
	७.३.१ नीतिगत तह	६३
	७.३.२ प्रयोगगत तह	६४
७.४	भावी शोधका निम्ति सम्भावित शीर्षक	६४
	सन्दर्भ सामग्रीसूची	६५

परिशिष्ट

व्यक्तिवृत्त

तालिका सूची

	पृष्ठ
१. समग्र विद्यार्थीहरूको वाक्य रचनाको स्थिति	२५
२. लिङ्गगत क्षमताको स्थिति	२६
३. वचनगत क्षमताको स्थिति	२७
४. पुरुषगत क्षमताको स्थिति	२८
५. आदरगत क्षमताको स्थिति	२९
६. भाव/अर्थगत क्षमताको स्थिति	३०
७. पक्षगत क्षमताको स्थिति	३१
८. कालगत क्षमताको स्थिति	३२
९. वाच्यगत क्षमताको स्थिति	३३
१०. मध्यमानका आधारमा विद्यार्थीहरूको वाक्य रचना क्षमताको स्थिति	३४
११. लिङ्गगत आधारमा तुलनात्मक स्थिति	३५
१२. वचनगत आधारमा तुलनात्मक स्थिति	३६
१३. पुरुषगत आधारमा तुलनात्मक स्थिति	३७
१४. भावगत आधारमा तुलनात्मक स्थिति	३८
१५. आदरगत आधारमा तुलनात्मक स्थिति	३९
१६. कालगत आधारमा तुलनात्मक स्थिति	४०
१७. वाच्यगत आधारमा तुलनात्मक स्थिति	४१
१८. पक्षगत आधारमा तुलनात्मक स्थिति	४२
१९. लिङ्गगत आधारमा तुलनात्मक स्थिति	४२
२०. वचनगत आधारमा तुलनात्मक स्थिति	४४
२१. पुरुषगत आधारमा तुलनात्मक स्थिति	४५
२२. भावगत आधारमा तुलनात्मक स्थिति	४७
२३. कालगत आधारमा तुलनात्मक स्थिति	४८
२४. पक्षगत आधारमा तुलनात्मक स्थिति	४९
२५. वाच्यगत आधारमा तुलनात्मक स्थिति	५०
२६. आदरगत आधारमा तुलनात्मक स्थिति	५२

परिशिष्ट (क)
छनोटमा परेका विद्यालयको नामावली

संस्थागत विद्यालय

१. आदर्श शिक्षा सदन इङ्लिस बोर्डिड स्कुल
२. हिलसाइड स्याम्पल एकेडेमी
३. दिक्तेल अङ्ग्रेजी आवासीय विद्यालय
४. माउण्ट एभरेष्ट इङ्लिस बोर्डिड स्कुल

सामुदायिक विद्यालय

१. श्री हिमालयन आधारभूत विद्यालय
२. श्री सरस्वती माध्यमिक विद्यालय
३. श्री पञ्च माध्यमिक विद्यालय
४. श्री सरस्वती आधारभूत विद्यालय

परिशिष्ट (ख)

छनोटमा परेका विद्यार्थीहरूको नामावली

संस्थागत विद्यालय

क्र.सं.	विद्यार्थीको नामावली	प्राप्ताङ्क
१.	रोसन आचार्य	४५
२.	प्राशना आचार्य	४५
३.	बबिता आचार्य	४५
४.	एड्सन राई	४५
५.	सविना आर्चा	४४
६.	देवराज बस्नेत	४४
७.	हिमाल बाबु आर्चा	४१
८.	हिमाञ्जली जोशी	४४
९.	सनिशा जोशी	३९
१०.	रोशन तामाङ	३९
११.	उज्वल गिरी	३८
१२.	अस्मिता राई	३९
१३.	न्यूसन राई	३९
१४.	प्रतिमा राई	३१
१५.	रोस्निता तामाङ	२९
१६.	येहित राई	४०
१७.	सुदर्शन सुवेदी	४५
१८.	सीमा मगर	४३
१९.	सौगात कार्की	४२
२०.	केली श्रेष्ठ	३४
२१.	सन्जिव थापा	२९

२२.	भूमिका थापा	३३
२३.	सुस्मा श्रेष्ठ	३३
२४.	जेनिस बस्नेत	२८
२५.	निलम राई	३६
२६.	सन्देश पुरी	३०
२७.	जमुना तामाङ	३६
२८.	अनुप राई	३५
२९.	विवेक तामाङ	३०
३०.	संगीता राई	३३
३१.	निशा रिजाल	३८
३२.	सविना अधिकारी	३३
३३.	अनिता तामाङ	४२
३४.	राजु आचार्य	४०
३५.	मनिशा श्रेष्ठ	४१
३६.	सुमन वि.क.	३१
३७.	पुजा खत्री	३९
३८.	नवीन राई	२०
३९.	सेजल आर्चा	३३
४०.	युजल भट्टराई	३६

सामुदायिक विद्यालय

क्र.सं.	विद्यार्थीको नामावली	प्राप्ताङ्क
१.	मिना आचार्य	३६
२.	नविना आचार्य	३७
३.	सरिता पाण्डे	३६
४.	निश्चल राई	३४
५.	पूजा रेग्मी	२५
६.	सुदिप बस्नेत	३२
७.	प्रजुल आचार्य	४३
८.	शिव आचार्य	४३
९.	रमेश आचार्य	२५
१०.	भुवन आचार्य	२३
११.	नम्रता राई	२१
१२.	आसन राई	२९
१३.	मनिष जेसवाल	३३
१४.	कञ्चन राई	३३
१५.	बनिता राई	२४
१६.	रञ्जना परियार	१५
१७.	विक्रम राई	३८
१८.	विष्णु कटुवाल	३२
१९.	जनक अधिकारी	२८
२०.	भावना मगर	३४
२१.	हेमन्त जोशी	२०
२२.	सनिश राई	२४

२३.	प्रमिशा राई	२४
२४.	मनोज राई	१७
२५.	छत्र कुमार श्रेष्ठ	१९
२६.	गोमा श्रेष्ठ	१८
२७.	स्मृति दुमि राई	२०
२८.	अनिसा राई	१३
२९.	किसमीस दाहाल	१९
३०.	वसन्त राई	१७
३१.	हिरा रसाईली	१२
३२.	अनिता वि.क.	१०
३३.	टिका बुढाथोकी	९
३४.	दिप दाहाल	२०
३५.	सनिसा राई	१५
३६.	पुष्प आर्चा	१६
३७.	विशाल भट्टराई	२०
३८.	राम आचार्य	२१
३९.	रोविषा भुजेल	१५
४०.	अनिस परियार	१५